

ПАРАЛІМПІЙЦІ, ВПЕРЕД!

У Сан-Дієго (США) 24 листопада відбулася щорічна Асамблея американської академії фізичної медицини та реабілітації. Це один з найбільших подібних форумів у світі. В цьому році асамблея збрала понад 2500 осіб. Серед них був і президент міжнародного Паралімпійського комітету сер Філіп Крейвен. У своїй доповіді Крейвен розповів про розвиток та майбутні напрямки розвитку Паралімпійського руху. Він наголосив на користі параспорту, який відіграє провідну роль у реабілітації після хвороб чи тяжких травм.

«Спорт поєднує окремі особистості незалежно від того, хто вони, звідки і які мають переконання, поєднує заради досягнення позитивних результатів у мирній та святковій атмосфері», – наголосив сер Філіп. У подальшій промові він зазначив, що серед навичок, які виховує спорт, такі як: командна праця, вміння приймати рішення, чесна гра та спілкування. «Для людей з інвалідністю спорт може зробити набагато більше. Та завдання Паралімпійського комітету – не у забезпеченні колективізму, тобто утворенні маргінальної меншини, воно полягає у тому, щоб зробити сильною кожну окрему особистість», – вважає сер Філіп. Підкреслив він також значення спорту для підвищення фізичної активності осіб з інвалідністю.

«Спеціалісти з фізичної медицини та реабілітації відповідають за максимальне відновлення функцій своїх пацієнтів. Ви можете допомогти багатьом з них досягнути навіть більших результатів у майбутньому. Ваше ключове завдання – використати для цього усі наявні можливості, водночас отримуючи задоволення від виступу спортсменів вищої категорії. Паралімпійцям немає коли турбуватися, що саме в них не функціонує. Вони максималізують власні можливості».

Під час своєї годинної промови президент нагадав про успіх паралімпійських ігор у Лондоні 2012 року та в Сочі 2014, про враження, яке вони справили на глядачів.

«Паралімпійський спорт – надзвичайно ефективний засіб для зміни суспільства. На мою думку, демонструючи вражаючі можливості власного тіла, паралімпійці сприяють зміні світогляду тих, хто бачить або чує про такі досягнення, і, таким чином, змінюють світ. Коли люди спостерігають за паралімпійськими змаганнями, вони відчувають подив, бо стають свідками того, що інваліди здатні робити те саме, а то й більше ніж самі глядачі. Зараз наше основне завдання – відновити у пам'яті досвід Лондона та Сочі, і на цій основі домогтися не меншого успіху на майбутніх Паралімпійських іграх, починаючи з Ріо 2016 і в Пхенчхані 2018», – сказав сер Філіп Крейвен.

За даними «Інваспорту».

ПЕРЕДПЛАТА – 2015

Передплачуйте реабілітаційну газету Українського товариства сліпих «Промінь»!

Передплатити нашу газету Ви можете у будь-якому поштовому відділенні. Крім того, звертаємо Вашу увагу на те, що газета «Промінь» увійшла до переліку видань, передплата на які для інвалідів I та II груп здійснюється за рахунок Фонду соціального захисту інвалідів. Передплатні індекси газети «Промінь»: для індивідуальних передплатників 61004 (вартість на рік 16 грн. 80 коп.), для підприємств і організацій – 23269 (вартість на рік 33 грн. 60 коп.).

«ПРОМІНЬ»

Головний редактор **Наталія ЩЕРБАНЬ**. Заст. головного редактора **Анатолій УЛЬЯНЕЦЬ**, літературний редактор **Вікторія ВЛАСЕНКО**, коректор **Тетяна ВОЛОЩУК**, верстка **Єлизавети ЗГУРСЬКОЇ**.

Видається з січня 1989 р. Реєстраційний № 414. Друкується рельєфно-крапковим та плоским шрифтом. Для індивідуальних передплатників індекс 61004. Для підприємств і організацій індекс 23269. Листування з читачами ведеться тільки на шпальтах газети. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв та іншої точної інформації несе автор публікації. ПОГ "Об'єднана редакція періодичних видань УТОСу "Заклик". Адреса редакції: вул. Л. Первомайського, 7-а, м. Київ-133, 01133, Тел. (044) 234-51-36, 246-79-48, тел./факс 246-79-32. E-mail: zaklyk2@ukr.net. У разі неотримання газети звертайтеся до відділення зв'язку за місцем проживання. Надруковано в РБЗІД УТОСу: пров. Т. Шевченка, 4, м. Київ-01001. Тел.: 278-14-07.

ПРОМІНЬ

ВСЕУКРАЇНСЬКА РЕАБІЛІТАЦІЙНА ГАЗЕТА ТОВАРИСТВА СЛІПИХ

• Видається з 7 січня 1989 року • Понеділок, 15 грудня 2014 року • №№ 45-46 (1265-1266) •

ТРЕТЬОГО ГРУДНЯ – ДЕНЬ ІНВАЛІДІВ

ЗМІНИТИ СТАВЛЕННЯ ДО ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

Президент України Петро Порошенко наголосив на важливості зміни ставлення суспільства до людей з обмеженими можливостями і підходів до захисту та реалізації їхніх прав. «Я не хочу, щоб в Україні надалі використовувалося слово «інвалід». Я хочу, щоб ставлення було таке, як в країнах Європейського Союзу», – заявив Глава держави під час зустрічі з людьми з обмеженими можливостями.

Зі слів Президента, йдеться про забезпечення доступу людей з обмеженими можливостями до громадських місць, закладів освіти, охорони здоров'я, про забезпечення таких людей робочими місцями, створення для них рівних можливостей з іншими громадянами. Петро Порошенко вказав на той факт, що вже є інституції, котрі намагаються полегшити життя людям з обмеженими можливостями і «демонструють таке ставлення, якого вони заслуговують».

Президент висловив переконання, що вирішення питань людей з обмеженими можливостями буде одним із пріоритетних у роботі нового Уряду і

наголосив, що готовий всіляко сприяти цьому. «Я готовий дієво підтримати роботу громадянського суспільства у цьому напрямку», – сказав Президент. Глава держави нагадав, що в Україні нині майже 3 млн громадян з інвалідністю поки що відчувають себе виключеними з повноцінного життя суспільства і чекають на ці кроки.

Особливу увагу Петро Порошенко звернув на учасників антитерористичної операції, які отримали інвалідність внаслідок поранень. Це вже 206 бійців. Глава держави від імені Українського народу подякував усім героям «за виявлену силу духу, патріотизм».

Президент акцентував увагу на необхідності вирішення проблем учасників АТО, зокрема – надання статусу учасника бойових дій, і наголосив, що вимагає від нового Уряду негайного їх вирішення. Він також зазначив, що держава опікується питаннями протезування учасників АТО та порушує перед міжнародними партнерами питання надання їм медичної допомоги, реабілітації за кордоном.

ПРЕЗИДЕНТ ПРИЗНАЧИВ УПОВНОВАЖЕНИМ З ПРАВ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ ВАЛЕРІЯ СУШКЕВИЧА

В Україні запроваджено інститут Уповноваженого Президента України з прав людей з інвалідністю.

Відповідний Указ Глава держави підписав під час зустрічі з людьми з обмеженими можливостями, яка відбулася в Міжнародний день інвалідів. Перед цим 1 грудня Глава держави своїм Указом запровадив в Україні інститут Уповноваженого Президента з прав людей з інвалідністю.

На зустрічі Президент повідомив, що під час проведення консультацій щодо кандидатур на посаду Уповноваженого фактично всі висловилися за Валерія Сушкевича. Президент запевнив у своїй підтримці Уповноваженого з вирішення проблем, які постають перед людьми з обмеженими можливостями, захисті та забезпеченні реалізації їхніх прав. «Маємо робити все для того, щоб захистити права людей з обмеженими можливостями. Я тут ваш партнер, ваш союзник», – заявив Глава держави.

Президент Національного комітету спорту інвалідів України (Національного Паралімпійського Комітету України), голова Всеукраїнського громадського соціально-політичного об'єднання «Національна Асамблея інвалідів України» Валерій Сушкевич назвав рішення щодо запровадження в Україні інституту Уповноваженого Президента з прав людей з інвалідністю проявом європейського підходу до людей з особливими потребами. На його думку, це дозволить людям з інвалідністю відстояти своє право бути рівними у суспільстві.

«Це надзвичайно ефективний механізм. Важливо, що ми разом з Президентом будемо створювати суспільство для всіх, примушуючи виконавчу владу через інститут Уповноваженого створювати рівні права і можливості для всіх», – сказав він.

ЗВЕРНЕННЯ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРА УКРАЇНИ АРСЕНІЯ ЯЦЕНЮКА З НАГОДИ МІЖНАРОДНОГО ДНЯ ІНВАЛІДІВ

Дорогі українці!

Нинішній день – день особливих людей – нагадує нам про обов'язок будувати країну з рівними можливостями для всіх.

Сьогодні в Україні близько 3 млн. громадян з особливими потребами. Необхідно зробити все можливе, аби назавжди зруйнувати бар'єри, які заважають таким людям відчувати себе вільно і комфортно, брати активну участь в усіх сферах громадського життя, всебічно включатися в розвиток суспільства.

Мої сердечні слова подяки соціальним службам, громадським організаціям та об'єднанням, які залучають їх до активного способу життя, сприяють їх працевлаштуванню, формуванню відчуття соціальної значущості та впевненості у власних силах.

Спасибі і тим, хто всіма силами підтримує особливих людей, хто розділяє з ними щоденні труднощі і надихає їх життєствердною енергією.

Щира вдячність усім особливим людям за міцність духу, витримку і стійкість. Хай ніколи не згасає Ваш невичерпний оптимізм, хай справджуються Ваші найсміливіші задуми, хай завжди перебуває з Вами надія.

З повагою,

**Прем'єр-міністр України
Арсеній ЯЦЕНЮК**

*Урядовий портал.
Департамент інформації та
комунікацій з громадськістю
секретаріату КМУ*

та підприємств нерідко ставили запитання на кшталт: «А навіщо це вам? Вони ж у вас сліпі. Вони ж не побачать». Довго доводилося пояснювати таким скептикам, що, хоча специфіка і вимагатиме від екскурсовода більш детальної розповіді та уваги до екскурсантів, але все одно і тотально сліпі, і люди із залишком зору також цікавляться життям і тому хочуть відвідати музей чи підприємство. І, зрештою, адміністрація розуміла та йшла назустріч. Екскурсії проходились безкоштовно або за пільговою ціною. Зараз такі запитання чуємо значно рідше. У багатьох працівників музеїв вже є досвід співпраці з інвалідами по зору. Було б дуже добре, якби музеї України врахували позитивний досвід європейських країн, де вже давно біля експонатів розміщують написи шрифтом Брайля.

Ще складнішою є організація екскурсій за межі Києва або у інші області. За роки існування організації її члени змогли відвідати історичні пам'ятки Чернігова, Козельця, Переяслава-Хмельницького, Житомира, Радомишля, і це далеко не повний перелік. Лише у 2014 році відбулося п'ять таких екскурсій. Неоціненним в організацію усіх екскурсій є внесок Валентини Братчанської, яка поєднує у собі талант поетеси зі здібностями непересічного організатора. Вірно кажуть, що талановита людина талановита в усьому.

У складі групи діють три гуртки: скульптури малих форм «Дотик» (керівник – Олена Слобоженко), декупажу «Чарівний декупаж» (керівник – Людмила Зима), бісероплетіння «Бісеринка» (керівник – Галина Корнеєва). Слід зазначити, що керівники гуртків працюють без будь-якої матеріальної винагороди. Заняття у гуртках – безкоштовні для членів групи.

Роботи наших майстрів неодноразово брали участь у конкурсах та виставках, де отримували високу оцінку фахівців. Лише цього року було проведено чотири такі виставки.

Особливо хочеться відзначити виставки декоративно-прикладного мистецтва: «Барви осені» у Київській дитячій школі мистецтв №5, «Ми, діти твої, Україно!» у Народній академії творчості інвалідів, що триватиме до Нового року, та участь творів наших незрячих митців у виставці, що експонується у Національному музеї Тараса Шевченка, з 27 листопада.

Другий рік поспіль члени групи беруть участь у міжнародному «Конкурсі без кордонів», засновником та організатором якого є Міжнародний благодійний фонд «INSHE ZHITTA». Вони змагаються у різних номінаціях, і попри велику конкуренцію (у конкурсі беруть участь тисячі інвалідів з різних країн) досягають значних результатів. Судить самі: лауреатами VI «Конкурсу без кордонів», підсумки якого стали відомі цього літа, стали члени групи С. Проніна, М. Саміло, Н. Гребенькова, В. Зима, С. Міланова, Є. Познанський.

Періодично відбуваються вечори поезії, на яких лунають вірші В. Братчанської, М. Криндача, С. Проніної, Є. Познанського і, звичайно, відомих поетів, які читають їхні шанувальники. «Творчі ініціативи» сприяли презентації поетичної збірки Є. Познанського «Светлый Крест» про яку «Промінь» розповідав у попередньому числі газети.

Налагоджена у «Творчих ініціатив» спів-праця і з київськими жерцями Мельпомени. Члени групи безкоштовно відвідують вистави Київського академічного драматичного театру на Подолі, Київського академічного Молодого театру та Київського драматичного театру «Браво».

Встановленню теплих стосунків між членами групи сприяють спільні святкування, як-то привітання іменинників, зустріч Нового року, свято молоді тощо.

Однак у «Творчих ініціатив» є й чимало проблем. Немає в нас свого власного приміщення. Проводити вищезгадані культурні заходи ми можемо лише завдяки гостинності бібліотеки ім. М. Островського та інших закладів. Про якусь матеріальну підтримку з боку держави годі і мріяти. Щиро дякуємо президенту Народної академії мистецтв інвалідів Олені Александровій, адміністрації та викладачам Київської дитячої школи мистецтв №5 та усім, хто допомагає «Творчим ініціативам» у проведенні цих заходів.

На нашу думку, створення подібних організацій в усіх областях України було б корисним для сотень, а можливо і тисяч інвалідів. Та, зрештою, ніщо не заважає бажаним наслідувати позитивний приклад киян. Головне, щоб були люди із добрим серцем і... творчою ініціативою!

**Євген ПОЗНАНСЬКИЙ,
«Промінь».**

«ТВОРЧІ ІНІЦІАТИВИ»

У них різні захоплення: скульптура малих форм, декупаж, поезія, вокал; ви можете зустріти їх на екскурсії у музеї та в театральному залі; вони дуже різні – науковці і робітники, люди поважного віку і зовсім юні. Та є те, що поєднує їх усіх, і, звичайно, це не інвалідність, хоча більшість з них є інвалідами по зору; спільним для них є любов до прекрасного, до творчості. І не лише власної. Отже, знайомтесь:

Незалежна координаційно-дослідна група «Творчі ініціативи».

Реалізація власного творчого потенціалу – нелегке завдання для будь-кого, а для інвалідів вона є більш складною, бо на заваді стає низка проблем, незнайомих фізично здоровим митцям: «Що? Де? Як?». Де знайти студію, у якій можна вдосконалити власні навички? Де і як зустрітися з однодумцями? Хочеться відвідати музей або помилуватися парком? Та хто допоможе дістатися туди і організує екскурсію? Занепад підприємств УТОСу призвів до того, що дедалі більше талановитих молодих людей із вадами зору шукають роботу за межами УТОСу, і через це втрачають зв'язки із клубами та гуртками, які, попри усі труднощі, ще працюють на підприємствах.

«Інтелегентна, доброзичлива і водночас надзвичайно цілеспрямована та волюва особистість», – ось яке враження з першого ж погляду складається у вас при знайомстві із цією непересічною жінкою.

Олена Анатоліївна Василенко за освітою інженер-механік цукрового виробництва, однак вже п'ятнадцять років працює у соціальній сфері. Ідея створення осередку, який допомагатиме творчій самореалізації інвалідів по зору виникла у пані Олени кілька років тому, як наслідок творчої співпраці із керівником Регіональної громадської організації інвалідів «Надія» з далекого Архангельська Надією Чураковою та Благодійним фондом преподобного Серафима Саровського. Та не просто було реалізувати цей задум. Знайти розуміння і підтримку вдалося у бібліотеці ім. М. Островського.

Поетеса В.О. Братчанська пригадує, як у травні 2011 року бібліотекар – незабутня Лариса Григорівна Кагановська – обдзвонила читацький актив, і в першу чергу тих, хто сам писав, запрошуючи усіх на «цікаву зустріч». Зустріч справді виявилася цікавою. Пані Олена зуміла донести свій задум до присутніх. Ідея створення громадської, не релігійної, не політичної

організації, інтегрованої групи – тобто колективу, у якому є й інваліди, й люди без інвалідності, які мають спільні захоплення; групи, яка, не нав'язуючи своїм членам жодної ідеології, сприятиме розвитку їхньої творчості та організації культурного і цікавого дозвілля, знайшла підтримку у присутніх. Тоді ж склалося й основне ядро організації, були накреслені напрямки діяльності.

За більш ніж три роки діяльності НКДГ «Творчі ініціативи» значно зросла і зміцніла. Нині у складі групи перебуває 57 осіб, більшість із яких – інваліди I та II груп по зору, але є інваліди інших нозологій і люди без інвалідності, які влилися в колектив, оскільки різнопланова творча діяльність організації зацікавила і їх. Вони супроводжують незрячих під час екскурсій, допомагають їм при проведенні вечорів тощо. Людей було б іще більше, але з організації змушені були піти деякі студенти, які, завершивши навчання, залишили столицю, тож фізично не змогли брати участь у заходах групи. Та попри це частка молоді у групі є високою. На сьогодні 25 членів – це люди віком до 35 років.

Значним успіхом НКДГ «Творчі ініціативи» стала організація численних екскурсій. Екскурсії можна поділити на відвідування історичних пам'яток та музеїв, екскурсії на підприємства та поїздки за межі Києва, про які йтиметься окремо. Те, що у Києві знаходяться найцінніші історичні пам'ятки, знають усі. Але окрім таких загальновідомих перлин, як Софія Київська чи Андріївський узвіз, у столиці існують сотні цікавинок, про існування яких багато хто з киян навіть не знає. Щороку відбуваються десятки екскурсій. Та й можливість самому побачити, як виробляються славетні напої фірми «Росинка» або побувати на страусиній фермі також приваблює багатьох. Організація екскурсій є складною. Спочатку працівники музеїв

ІНВАЛІДИ І СУСПІЛЬСТВО

Які стереотипи існують в суспільстві щодо людей з інвалідністю, як їх позбутись і чи може людина з фізичними вадами бути корисною для суспільства? На ці та інші запитання відповідала Лариса Іванівна Остролицька – головний спеціаліст відділу соціального інспектування і соціальної роботи з сім'ями, відповідальна за функціональний напрямок: сім'ї з дітьми і молодь з інвалідністю.

– Як подолати стереотипи, які існують в суспільстві щодо людей з інвалідністю?

– На мою думку, необхідна системна просвітницька робота на різних рівнях, зокрема, на національному, громадському та особистісному. ЗМІ часто-густо нехтують правилами ввічливості щодо людей з інвалідністю, некоректно висвітлюють життя людей з фізичними порушеннями, простежується недбале ставлення щодо термінології «діагнози, фізичні порушення». Таким чином, закріплюється стереотип у суспільстві, що людину-інваліда треба жаліти, а не сприймати як рівноправного члена суспільства.

Для того щоб змінювати ставлення звичайних людей до людини з інвалідністю, повинні проводитись заходи, які мають бути спрямовані на інтеграцію, зокрема, у школах та вишах – просвітницько-освітні заняття з етики і толерантного ставлення до будь-яких верств населення. В соціумі має формуватись позитивний досвід спілкування з людьми, які мають фізичні вади. Що відкритішим стає суспільство до таких людей, то краще буде для кожного з нас, адже кожен хоче почувати себе рівноправним і захищеним.

Не потрібно приховувати життя людей з інвалідністю, воно мусить показуватись, але без жалості, нехай з труднощами та подоланням цих труднощів. Про людину з фізичними обмеженнями має подаватись правдива і доступна інформація, треба пам'ятати, що проблема існує не в людині, а в голові.

– В чому полягає робота соціального працівника?

– Як професіонал я вважаю, що соціальна робота в нашій країні ще не набула того рівня, якого мала б набути. Соціальна робота допомагає людині (з різними обмеженнями) навчитись жити

самостійно, інтегруватись у суспільство. Соціальна робота працює на підвищення якості життя людини, розширення знань і навичок, включення в групи людей тощо. І головний принцип – соціальний працівник не приймає рішень за іншу людину, а завдяки своїй підготовці вміє працювати з людиною і мотивувати її на дію. Завдання реабілітації – максимально розвинути потенціал людини і підготувати до самостійної участі в житті суспільства. І паралельно з цим – створити суспільство з рівними можливостями для всіх. В якому права і потреби соціальних меншин будуть забезпечені. Приємно визнавати, що із всіх країн СНД тільки в Україні є закон про реабілітацію інвалідів.

Постійні дивні реформи, скорочення професійного складу, відсутність системи залучення людей з інвалідністю, науковців, практиків-професіоналів до розробки нормативно-правової бази є перешкодою в цій сфері.

Для кращого усвідомлення «Що робити» раджу прочитати міжнародний документ ВООЗ і Світового банку «Всесвітня доповідь щодо інвалідності» 2011 року, який розміщений в Інтернеті. У зазначеній доповіді в доступній формі визначено основні проблеми людей з інвалідністю, шляхи їх подолання і хто до цього причетний. Цікаво, що серед переліку є державна, громадські, приватні організації, науковці, самі люди з інвалідністю та члени їхніх сімей.

– Які заходи та проекти відбуваються для людей з інвалідністю в Україні?

– В кожному місті ситуація своя. Найскладніше в сільській і гірській місцевостях. Можна звернутися до центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, вони нададуть інформацію про державні послуги (в системі освіти, охо-

рони здоров'я, соціального захисту, центрах зайнятості), про наявні громадські організації і благодійні фонди.

Є цікавий проект благодійного фонду «АІК», в Інтернеті вони роблять розсилку майже щодня, такий собі дайджест про події в країні, які стосуються людей з інвалідністю INVAKINFO. Кожен бажаючий може підписатися на розсилку і отримувати новини.

– Сьогодні актуальною темою є супровід незрячого за допомогою собаки-поводиря, як в інших країнах розвивається ця послуга?

– У США діють програми від громадських організацій щодо надання собаки-поводиря, є платні, безкоштовні, а в деяких випадках громадська організація може подарувати собаку-поводиря людині з порушенням зору.

Собаку-поводиря необхідно виховувати два роки і коштує вона 2000 доларів.

Коли ми побували у США за програмою обміну спеціалістів у 2011 році, наша група відвідала такий центр.

У штаті 8 осіб. Офіс – безкоштовний, бо розташований в приміщенні католицької церкви. На свою діяльність гроші збирають в бізнес-організаціях. Проводять показові виступи собак тощо. Таким чином кошти на утримання офісу, офісних працівників тощо не витрачають.

Усе спрямовано на результат – підготовку собаки-поводиря. Залучено 200 волонтерів, які вигодовують цуценят. Через півроку малюків віддають до жіночої в'язниці – і там за спеціальною програмою ув'язнені жінки продовжують рости і навчати собак.

Майже за рік собака повертається до інструктора і готується під потребу конкретного замовника. І за два роки собака – підготовлена.

– Зважаючи на важку ситуацію в Україні, яку допомогу отримують учасники із зони АТО?

– На сьогодні ситуація переважно під контролем шпиталів і волонтерських груп. Це нормальна світова практика. Зараз відпрацьовуються механізми взаємодії між державними структурами, громадськими рухами. Вивчаються прогалини та помилки, можливості по-

кращення підтримки і допомоги. Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді працюють з сім'ями (за їхнім бажанням) військовослужбовців, з пораненими, сім'ями тих, хто загинув. Важливо, щоб до цієї роботи залучалися громадські, благодійні, релігійні організації. Щоб все співпрацювало, а не існувало паралельно. Департамент соціальної політики (в народі «совбези») виплачує необхідні компенсації та пільги тим, кому призначила держава.

Військовий комісаріат – також допомагає з лікуванням і реабілітацією, надає інформацію про поранених і загиблих до ЦСССДМ.

– Ваше особисте ставлення до людей з інвалідністю? Чи може Україна пишатися тими, хто, незважаючи на фізичні обмеження, досяг професійного рівня та розвитку, хто не залишився наодинці зі своєю проблемою?

– В нашій країні таких прикладів багато. Це не обов'язково наші герої паралімпійці, лідери громадських організацій. Це можуть бути звичайні громадяни, які живуть звичайним життям. Мають друзів, хобі, навчаються або працюють, мандрують, ведуть активне громадське життя. Це нормальне життя людини з інвалідністю. Це не героїство. Так повинно бути.

Вважаю, що всі учасники проекту «Спікерське бюро», що працювали, а не тільки пройшли навчання, – такий приклад. Переважно це молодь і, звичайно, вони ще працюють над своїм іміджем.

Я вже давно працюю в цій сфері і маю друзів серед мам (дітей/молоді з інвалідністю), дівчат, які пересуваються за допомогою інвалідного візка. І спілкуюсь з ними не тому, що нас пов'язує інвалідність/професійна діяльність, а тому що мені цікаво з ними. Я можу радитися з ними з особистих питань, з професійних. Я не ставлюся до інвалідності як до «інакшості», я вважаю, що інвалідність – це різновид людського роду.

**Леоніда ПОНОМАРЬОВА,
«Промінь».**

дозволяє йому рухатися, хоча й з невеликою швидкістю. Виходом із ситуації стає велосипед-тандем.

ЩО ТАКЕ ВЕЛОТАНДЕМ, І ЯК ЇЗДИТИ НА НЬОМУ?

Велотандем – велосипед призначений для двох людей, що сидять один за одним. Типовий тандем являє собою велосипед, який складається з однієї рами і двох коліс, але кожна людина має свої власні педалі, кермо і сидіння.

Двомісний тандем, як правило, важить близько 15 – 20 кг, а завдовжки приблизно 240 см.

Велосипед-тандем з'явився понад два століття тому. За легендою, його сконструював чоловік для своєї дружини, яка не вміла їздити на велосипеді, але дуже хотіла розділити з коханим захоплення двоколісним засобом пересування. Що насправді спонукало винахідника створити тандем, ніхто не знає, але напевно, без любові тут не обійшлося. Запатентував велосипед-тандем з двома сидіннями у 1898 році Мікаель Педерсен, винахідник із Данії. Популярним велотандем став у Європі на початку ХХ століття.

«Їзда на велотандемі схожа на танці. Один в парі бере на себе управління, а другий цілком йому довіряє і підпорядковується», – говорить сліпоглуха спортсменка з Оттави Пенні Леклер. Справді, в тандемі чітко розподілені ролі велосипедистів. Попереду сидить «пілот», який відповідає за управління, гальмування і перемикавання швидкостей, а позаду – «стокер» (з англ. «stoker» – «кочегар»), який додає потужності руху.

Тандем важкий, громіздкий, проте такий зручний для тих, хто не може самостійно сісти за кермо, але так хоче покрити педалі. Він став сьогодні у світі ідеальним засобом пересування для незрячих і слабозорих людей.

ВЕЛОТАНДЕМ В УКРАЇНІ

Влітку 2013 року в Україні стартувала ініціативна програма «Велотандем – велосипед для сліпих». Спільний проект, без жодної фінансової підтримки, але з Божою допомогою, розпочали Всеукраїнська громадська організація

«Союз підтримки незрячих юристів України» та Київська міська громадська організація «Благодійний фонд допомоги вченим-інвалідам по зору «Візаві». Ця програма набирає оберти, проходять постійні тренування, зустрічі, цікаві прогулянки.

Нещодавно, 13 листопада, у Міжнародний день незрячих була проведена благодійна акція разом з працівниками ДАІ «Велопробіг вулицями середмістя». Мета акції – показати суспільству, що є активні незрячі люди, які бажають розвиватися, жити повноцінним життям, займатися улюбленими справами і що це можливо. Лінія старту пробігу знаходилась в центрі столиці на Софійській площі, маршрут – своєрідний хресний хід, бо кожен з учасників тандема мав при собі ікону. Всі вони отримали багато позитивних вражень.

Зараз спали на думку слова листоноші Печкіна з мультфільму «Простоквашино»: «...это я почему вредный был, потому что у меня велосипеда не было!». Тепер кожен незрячий, який має любов до велопогулянок, може це собі дозволити. Гарних Вам вражень!

**Інна ГРЕЧАНА
«Промінь».**

УЛЬТРАЗВУКОВА ТРОСТИНА ДЛЯ НЕЗРЯЧИХ

Звичайну білу тростину спеціалісти з Індійського технологічного інституту в Дейлі оснастили ультразвуковим локатором, який прикріплений вгорі і сповіщає незрячу людину про перешкоди. Завдяки недорогому пристрою (його вартість становить приблизно 30 – 60 доларів) людина зможе уникнути гілок дерев, стін будівель або інших перешкод, які за допомогою звичайної тростини не вдається «відчути». Бо традиційна тростина дозволяє лише визначити перешкоди, які трапляються нижче рівня колін. Сенсори новинки приймають і надсилають сигнали ультразвукових хвиль на відстані до трьох метрів. Коли яка-небудь перешкода блокує напрям цих хвиль, вони відбиваються назад, а пристрій створює вібрації.

Тростину, що має вагу 132 грами, можна застосовувати як на вулиці, так і в приміщенні. Пристрій працює від акумуляторної батареї протягом восьми годин.

НАСИЛЬСТВУ – НІ!

Міжнародна спільнота щорічно підтримує акцію «16 днів проти насильства». Тисячі громадян та сотні державних і громадських організацій з понад 100 країн світу активізують з 25 листопада по 10 грудня свої зусилля заради створення у своєму регіоні або державі соціального простору, вільного від насильства. Ця щорічна акція (25 листопада – 10 грудня) ініційована першим Всесвітнім інститутом жіночого лідерства 1991 року. Саме тоді визначився зв'язок між насильством стосовно жінок та правами людей. Дати акції символічно наголошують на цьому:

25 листопада – Міжнародний день проти насильства щодо жінок;

10 грудня – Міжнародний день прав людини;

У цей шістнадцятиденний період входять й інші важливі для демократичної спільноти дати:

1 грудня – Міжнародний день боротьби зі СНІДом;

2 грудня – Міжнародний день боротьби з рабством;

3 грудня – Міжнародний день інвалідів;

5 грудня – Міжнародний день волонтера;

6 грудня – річниця інциденту в Монреалі (6 грудня 1989 року у Монреалі було вбито

чотирнадцять студенток-феменисток). Це ще раз підкреслює, що будь-які форми насильства (у громадській чи приватній сферах) є порушенням прав людини.

Україна приєдналася до акції «16 днів проти насильства» 2001 року. За рік заходи АКЦІІ, проголошеної другим Всеукраїнським конгресом жінок, пройшли вже у 20 регіонах України, об'єднали 75 всеукраїнських громадських організацій та широке коло представників державних структур. Така активність свідчить про актуальність проблеми подолання насильства в нашій державі, пошук суспільством оптимального механізму реагування як на спільні соціальні проблеми, так і на конкретну людську біду.

Основні завдання акції «16 днів проти насильства»:

– повернути увагу громадськості до актуальної для українського суспільства проблеми подолання насильства в сім'ї;

– активізувати партнерський рух громадських організацій та державних органів щодо запобігання насильству та захисту прав жінок в Україні;

– сприяти утвердженню ненасильницької ідеології в територіальних громадах та в українському суспільстві в цілому.

ВЕЛОТАНДЕМ ДЛЯ НЕЗРЯЧИХ

Багато хто з вас, наші любі читачі, любить швидкість, пригоди, мандрівки, активний відпочинок, екстремальні види спорту тощо. Хтось любить їздити на конях, підійматися в гори, спускатися в глибини печер, а дехто не уявляє свого життя без велосипеда.

ЧИ МОЖЕ НЕЗРЯЧА ЛЮДИНА ЇЗДИТИ НА ВЕЛОСИПЕДІ І ЯК?

Існує кілька способів їзди на велосипедах для незрячих.

За допомогою білої тростини. При їзді на велосипеді вона виконує відразу кілька функцій: є буфером при зіткненні, генератором звуку, підказуючи характер перешкод на шляху, а також служить сигналом для пішоходів і водіїв. Але, утримуючи в одній руці білу тростину, а в іншій – кермо велосипеда, великого задоволення не отримаєш.

Метод, який винайшов для себе колишній міністр внутрішніх справ Великої

Британії Девід Бланкетт, сліпий від народження – це детальне вивчення маршруту, запам'ятовуючи кількість обертів педалей від одного повороту до іншого. Цей метод і зараз використовують багато незрячих, що «вправляються» в їзді на велосипеді.

Ще один оригінальний спосіб їзди на звичайному велосипеді придумав незрячий американець Хуан Руїз, завдяки чому потрапив до Книги рекордів Гіннеса. Свій метод він запозичив у кажанів і назвав «людською ехолокацією». Під час їзди Хуан цокає язиком і слухає відлуння від навколишніх предметів. Цей метод

ЩОБ КОМФОРТНО БУЛО УСІМ

В Івано-Франківську 12 – 13 листопада за ініціативи ВГО «Національна Асамблея інвалідів України» та громадської організації жінок-інвалідів «Біла тростина» відбувся семінар-тренінг, що порушував проблеми доступності міського громадського транспорту для пасажирів з інвалідністю.

Тут розглядалися такі питання, як встановлення у ньому звукових інформаційних пристроїв (зовнішніх – для оголошення номера і напрямку маршруту) та внутрішніх (з інформування пасажирів про зупинки); принцип їхньої роботи та особливості їх встановлення і використання; практика застосування законодавства щодо пільгового перевезення пасажирів у міському транспорті громадського призначення тощо.

На жаль, у різних куточках нашої країни ще досить часто люди з вадами зору, користуючись громадським транспортом, змушені звертатися до сторонніх осіб, щоб сісти саме на потрібний маршрут, адже його номер зазвичай доводиться запитувати. Проте цей дискомфорт можна і потрібно усувати, бо кожен громадянин нашої держави прагне рівності прав і свобод. І має на це право. Тим паче, що країна чітко визначила свій курс: орієнтуватися на європейські цінності і, треба сподіватися в майбутньому, на відповідний рівень життя і захисту.

«Україна виборола своє право на європейське майбутнє, в якому головною цінністю є людина. Тому потрібно оснащувати транспорт так, як це роблять у Європі», – розповіла голова громадської організації жінок-інвалідів «Біла тростина» Марія Гогільчин.

У деяких містах вже їздять «озвучені» тролейбуси чи автобуси – обладнані спеціальними зовнішніми звуковими пристроями, що оголошують номер маршруту і його напрямок. Інші також хотіли б переїняти такий досвід, розібратися, як підійти до цього питання так, щоб воно вирішилося якнайкраще і якнайшвидше. Бо насправді в усьому є свої тонкощі: який пристрій обрати, щоб він був недорогим, але якісним і відповідав технічним вимогам; як зробити, щоб спрацьовував саме на зупинці, а не за кілька десятків метрів до неї; як кра-

ще подати інформацію – щоб було стисло, але й зрозуміло для кожного. Не кажучи вже про те, що спершу слід домовитися з відповідальними за це установами, а їхніх керівників часто доводиться ще й переконувати у необхідності таких засобів. Тож, як говорить відома істина, аби не винаходити знову велосипед, варто скористатися вже наявним досвідом – і нашим, і закордонним.

Захід, що проходив в Івано-Франківському готелі «Надія», зібрав членів багатьох організацій з усієї України (Харкова, Житомира, Києва, Одеси, Миколаєва, Чернівців, Львова, Рівного, Нововолинська та інших міст), які не просто знають про цю проблему, а переймаються нею і хочуть зробити транспорт доступним для всіх, незалежно від фізичних чи інших особливостей людини.

Головним було те, що тут представники місцевої влади, перевізники і виробники могли з ними безпосередньо поспілкуватися і почути їхню думку та пропозиції.

Учасники семінару також мали змогу взяти участь у тренінгових заняттях щодо особливостей перевезення пасажирів з інвалідністю в міському громадському транспорті, а також проведенні моніторингу практичного застосування міського маршруту громадського призначення, обладнаного пристроєм звукового інформування. Адже в Івано-Франківську було озвучено один автобус за маршрутом 20-Б – пробний варіант для подальшого впровадження звукових інформаційних пристроїв у місті.

Серйозним і неприємним випробуванням для багатьох інвалідів з вадами зору нерідко стає поїздка у маршрутках. Адже, згідно зі ст. 38-1 закону «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», інваліди мають право на пільговий проїзд у громадському транспорті. І все ніби нормально, коли це стосується державного транспорту. Та із приватними перевізниками ситуація виглядає зовсім по-іншому.

Водії просто відмовляють цим людям у безкоштовному проїзді, встановлюючи певну квоту місць. Хоча залишається незрозумілим, яким документом вони керуються, адже обмежень пільгових місць законом не передбачено. Та що ж робити, якщо

значна частина громадського транспорту в містах належить приватним перевізникам? Адаже будь-яка людина з інвалідністю не бажає бути жалюгідним прохачем, а хоче просто зайти в транспорт, пред'явити посвідчення і спокійно проїхати, не втрачаючи почуття власної гідності.

Виходить, необхідно брати справу в свої руки і проводити інструктаж водіїв, зустрічатися і роз'яснювати це самим перевізникам, а за потреби залучати й державні органи. Бо ж саме держава має відшкодовувати їм гроші за перевезення пільговиків.

Проблему намагалися вирішувати в Одесі, Луганську та й самому Івано-Франківську – і досягли значних успіхів!

Як же з доступністю транспорту за кордоном? І що б ми могли звідти взяти для себе? Під час семінару багато наголошувалося на тому, що головним в усьому має бути принцип універсальності. Адаже якщо всередині транспорту оголошуються зупинки, а коли він під'їжджає – звучить інформація про номер маршруту, вид транспорту (автобус чи тролейбус) і напрямок маршруту, то це зручно не лише для незрячих чи слабозорих, а й літніх людей, або допомагає кожному при поганій видимості через туман чи темряву, при зміні освітлення. Так само і з транспортом з низькою посадкою.

Такий принцип, зі слів Миколи Мацька, представника Волинської обласної громадської організації «Всеукраїнська профспілка працездатних інвалідів», широко застосовується за кордоном. Там є певні будівельні норми, яких суворо дотримуються. Озвучуються номери маршрутів транспорту, а також зупинки.

У багатьох містах, наприклад, Лондоні, Стокгольмі, є табло, де вказано графік руху транспорту. Отже, пасажери можуть розрахувати свою поїзду до хвилини. Також наявні озвучені світлофори та звукові маячки на установках. Цікаво, що в багатьох європейських країнах там, де є зниження бордюру при переході дороги (що зручно для людей на візку, але не для незрячих), наявна також рельєфно-тактильна попереджувальна смуга контрастного кольору – яка допомагає усім. Проте варто запозичувати краще, враховуючи при цьому особливості нашої країни.

Що ж ми маємо на сьогодні? У багатьох містах України вже є певні досягнення, які можна переймати й іншим. Так, зі слів Михайла Петріва, представника Львівського обласного фонду соціального захисту і реабілітації незрячих, у Львові завдяки діяльності виконавчого директора обласного осередку Української спілки інвалідів, активної громадської діячки Оксани Потимко, залучається багато коштів, виграються гранти, втілюються різні програми.

Ще в 2011 році у Львові було встановлено першу систему GPS-навігації на тролейбус за маршрутом 13 із зовнішнім і внутрішнім озвучуванням. Зараз у Львові майже весь комунальний міський транспорт – трамваї, тролейбуси та великі автобуси – обладнаний такими системами. У місті озвучено 77 зі 136 світлофорів. Також 20 об'єктів громадського користування і культурного призначення (Львівський оперний театр, драматичний театр ім. М. Заньковецької, відділи соцзахисту, центри зайнятості) оснащені звуковими маячками. Є значні успіхи щодо цього й у Житомирі – 31 тролейбус озвучується.

Також зусиллями рівненського осередку ВМГО інвалідів з вадами зору «Генерація успішної дії» та його голови Петра Поліщука зовнішні звукові інформаційні пристрої встановлені на 65 тролейбусах. Вони вже понад рік курсують за своїми маршрутами, і жоден поки що не вийшов з ладу. Усе це стало можливим завдяки співпраці з ТОВ «Фонтек-С», чиї пристрої виявилися якісними і прийнятними за ціною – наприклад, із ПДВ пристрій зовнішнього оповіщення коштує 715 грн, а внутрішнього – 635. Адаже держава не готова платити значно вищу ціну, хоча, можливо, оснащення й було б більш функціональним.

Всі учасники могли протестувати звуковий інформаційний пристрій і в Івано-Франківську, безкоштовно наданий виробником, товариством «Фонтек-С». Його директор, Іван Васильович Сенченко, розповів про особливості роботи і встановлення цього оснащення, а також про те, як починалася співпраця з ГУДом. Товариство вже близько 20-ти років на нашому ринку і займається виготовленням звукових та мовних пристроїв переважно для охоронно-пожежної сигналізації. Першими такі звукові пристрої були встановлені на деяких транс-

портних засобах у Рівному, а зараз їх побажали мати у себе Житомир, Луцьк, Нікополь та інші міста. Великим попитом у країні користуються звукові маячки від цього ж виробника.

В Івано-Франківську вже є тролейбуси, які обладнані для комфортного пересування людей на візку. Також у місті вже озвучено 36 світлофорів.

Кілька слів хотілося б сказати про ініціатора заходу – Івано-Франківську організацію жінок-інвалідів «Біла тростина». Як розповіла її голова Марія Гогільчин, ідея створити організацію виникла в 2001 році. Адаже треба вирішувати чимало проблем, а «транспорт – це основний засіб пересування, проте він не облаштований для людей з інвалідністю». Навіть із встановленням цього звукового інформаційного пристрою довелося дуже поклопотатися, питання ж про це порушується понад 2 роки. «Ми, люди з обмеженими фізичними можливостями, можливо, й слабкі фізично, – сказала Марія Гогільчин, – та ми сильні духом. Ми не просимо якихось жалюгідних подачок, ми просто хочемо створення тих належних умов, які нам гарантує наше законодавство, і достойного ставлення з боку суспільства».

Незважаючи на те, що це був дебют, захід пройшов на високому рівні, і має посприяти обміну досвідом і виробленню певної стратегії з подолання бар'єрів у суспільстві.

Насправді, як бачимо, вирішення цих питань не таке вже й складне і не потребує надзначних коштів у масштабі держави. Часто гальмує цей процес формальне ставлення чи проста необізнаність, а то й байдужість чиновників, від яких багато що залежить. А часто ще й спрацьовує людський фактор, боротися з яким дуже важко. Як, наприклад, у Києві, де, навіть ті транспортні засоби, на яких і встановлені звукові пристрої, далеко не завжди їх використовують. Тож виходить, що столиця тут поступилася багатьом містам.

Проте діяти потрібно. І саме від нашої з вами активності залежить, що, як і якими темпами змінюватиметься на краще, ставатиме комфортнішим життя для багатьох категорій населення. А виграють зрештою від цього всі!

**Інеса СИДОРІНА,
«Промінь».**

ДОДАТКОВІ ЗРУЧНОСТІ

Відтепер у Києві про рух транспорту пасажери з особливими потребами можуть дізнатися з інформації про рухомий склад, який працює на маршрутах громадського наземного транспорту.

Для пасажирів з обмеженими фізичними можливостями комунальне підприємство «Київпастранс» спільно з EasyWay вжило заходів щодо створення додаткових зручностей при користуванні громадським наземним транспортом.

Як повідомили УНІАН у прес-службі КМДА, відтепер для громадськості стала доступною інформація про рухомий склад, який працює на маршрутах громадського наземного транспорту і пристосований для перевезення пасажирів з обмеженою мобільністю.

Дізнатися про прибуття на зупинку такого транспорту можна на сайті КП «Київпастранс» (www.kpt.kiev.ua в розділі «Транспорт Online») та на сайті EasyWay (www.eway.in.ua). Такий рухомий склад відображається спеціальною піктограмою (синій круг із зображенням людини в інвалідному візку).

Питання відображення інформації в мобільних додатках опрацьовується. На сторінці кожного маршруту при наведенні на GPS-маркер транспортного засобу відображається відповідна іконка.

За даними КМДА, на маршрутах громадського наземного транспорту міста, які обслуговує КП «Київпастранс», працюють 979 одиниць рухомого складу з низьким рівнем підлоги, які пристосовані для осіб з обмеженими фізичними можливостями та жінок з дітьми візками, зокрема, 550 автобусів, 399 тролейбусів і 30 трамваїв. Крім того, 609 рухомих одиниць обладнані пандусами, зокрема, 325 тролейбусів, 275 автобусів і 9 трамваїв. 19 тролейбусів і 7 трамваїв облаштовано системою зовнішнього оповіщення для пасажирів з вадами зору про прибуття транспорту на зупинку.